

## Stwierdzenia kwietnicy okazalej *Protaetia speciosissima* (SCOPOLI, 1786) (Coleoptera: Scarabaeidae) z dala od miejsca potencjalnego rozwoju oraz informacje o jej występowaniu w powiecie pleszewskim (Nizina Wielkopolsko-Kujawska)

*Protaetia speciosissima* (SCOPOLI, 1786) (Coleoptera: Scarabaeidae) away from development sites and information about its potential occurrence in the Pleszew district (Wielkopolsko-Kujawska Lowland)

Przemysław ŻURAWLEW<sup>1</sup>, Marek BUNALSKI<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Projekt Orthoptera Polski, Żbiki 45, 63-304 Czermin, ORCID: 0000-0001-8043-7883, e-mail: grusleon@gmail.com

<sup>2</sup> Katedra Entomologii i Ochrony Środowiska UPP, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, ORCID: 0000-0001-6969-7625, e-mail: marek.bunalski@up.poznan.pl

KEY WORDS: Scarabaeoidea, Cetoniinae, new localities, Western Poland.

Należąca do rodziny poświętnikowatych kwietnica okazała, *Protaetia speciosissima* (SCOP.), występuje w większości krajów Europy, począwszy od Hiszpanii po europejską część Rosji. W Polsce występuje prawdopodobnie na obszarze całego kraju, oprócz terenów górskich. Zamieszkuje nasłonecznione lasy liściaste ze starymi drzewami, a także stare zadrzewienia nadrzeczne, przydrożne i parkowe. Larwy żerują w próchnie wysoko położonych dziupli drzew liściastych, zwłaszcza dębów (BYK i CIEŚLAK 2011, KADEJ i in. 2013). Jest objęta częściową ochroną gatunkową i umieszczona na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych”, z kategorią VU – gatunek umiarkowanie zagrożony (PAWŁOWSKI i in. 2002).

Na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej znana z rozproszonych stanowisk. Gatunek jest rzadko obserwowany, prawdopodobnie z powodu swego behawioru – zwykle lata wysoko w koronach drzew, najczęściej spotyka się martwe osobniki lub ich szczątki (BUNALSKI i in. 2015).

Niecodziennych obserwacji tego gatunku dokonano w latach 2018 i 2019 w południowej Wielkopolsce:

– XT96 Żbiki ad Czermin: 31 V 2018, 1 ex., 9 VI 2019, 1 ex., 12 VI 2019, 1 ex., 24 VI 2019, 1 ex., leg. et coll. P. ŻURAWLEW.

Wszystkie znalezione osobniki były martwe, w dobrym stanie, tylko jeden nie miał głowy, a u pozostałych brakowało niektórych stóp. Miejscem

znalezienia kwietnic był teren zabudowy wiejskiej (budynek mieszkalny i gospodarczy) otoczony rozległymi polami uprawnymi. W budynku gospodarczym brak było drewna opałowego, z którym można by było zawlec omawiany gatunek chrząszcza. W bezpośrednim sąsiedztwie tych budynków znajdowały się dwie wierzby i brzoza, drzewa te nie miały dziupli. W odległości 310 m rosła potężna samotna topola o obwodzie pnia około 350 cm, posiadająca na wysokości około 4 m spory otwór w pniu po złamanej gałęzi. W samej miejscowości Żbiki znajdował się zrewitalizowany park wiejski, zdominowany przez robinie z domieszką klonów, osik i jesionów. Najgrubsze klony miały w obwodzie pnia do 150 cm, a żadne z drzew w parku nie miało dziupli. Najbardziej dogodnie miejsce do rozwoju tego gatunku znajdowało się w odległości około 1,5 km i było to wydzielenie 138-letnich dębów szypułkowych.

Wydaje się, że owady musiały samodzielnie zalecieć do miejsca ich znalezienia. Jeden osobnik został znaleziony przy rynnie spustowej budynku mieszkalnego, a trzy pozostałe przy budynku gospodarczym ze spadzistym dachem pokrytym blachą trapezową. Możliwe, że owady usiadły na rozgrzanej przez słońce rynnie i dachu, a wysoka temperatura spowodowała ich śmierć. Następnie padający deszcz zmył je pod budynki. Osobniki dorosłe tego gatunku są dobrymi i aktywnymi lotnikami, potrafią penetrować różne warstwy drzewostanu, np. w poszu-

kiwaniu pokarmu lub dogodnych miejsc rozwoju (PLEWA i in. 2014).

Inne stwierdzenia tego rzadkiego chrząszcza na terenie powiatu pleszewskiego to:

- XT84 Taczanów, 10 VIII 2009, 1 ex., Natura 2000 „Dąbrowy Krotoszyńskie”, Las Taczanowski, na pniaku dębu (fot. P. PALUSZKIEWICZ).
- YT04 Gołuchów, 28 IV 1998, park-arboretum (BUNALSKI i in. 2015), 20 IV 2019, 1 ex. martwy (fot. W. KROKER), 17 V 2020, 1 ex. (fot. K. SOKOŁOWSKA), 23 VIII 2020, 1 ex. martwy, na ścieżce przy trasie do zagrody żubrów (leg. R. ORZECOWSKI, coll. P. ŻURAWLEW).

## PIŚMIENNICTWO

- BUNALSKI M., PRZEWOŹNY M., RUTA R., BOROWIAK-SOBKOWIAK B., SIENKIEWICZ P., TRZCIŃSKI P. 2015. Materiały do poznania rozmieszczenia chrząszczy (Coleoptera) Zachodniej Polski. Część 6. Kruszczyce (Scarabaeidae: Cetoniinae). *Wiadomości Entomologiczne*, **34** (2): 12-29.
- BYK A., CIEŚLAK R. 2011. Kwietnica okazała *Protaetia aeruginosa* (Coleoptera: Scarabaeidae) w Polsce. *Chrońmy Przyrodę Ojczyzn*, **67** (5): 449-457.
- KADEJ M., ZAJĄC K., SMOLIS A., MALKIEWICZ A., TARNAWSKI D., KANIA J., GIL R., MYŚKÓW E., SARNOWSKI J., TYSZECKA K., JÓZEF CZUK J., RODZIEWICZ M. 2013. Nowe dane o rozszedleniu wybranych gatunków poświętnikowatych (Insecta: Coleoptera: Scarabaeidae) w Polsce południowo-zachodniej. *Przyroda Sudetów*, **16**: 95-114.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002. Coleoptera – Chrząszcze. (ss. 88-110) [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. IOP PAN, Kraków.
- PLEWA R., HILSZCZAŃSKI J., JAWORSKI T., TARWACKI G. 2014. Kwietnica okazała *Protaetia speciosissima* (Scopoli, 1786) (Coleoptera: Scarabaeidae) – chroniony gatunek sapkrosyliczny drzewostanów dębowych w Polsce. *Leśne Prace Badawcze*, **75** (3): 225-229.

*Wpłynęło: 26 kwietnia 2021*  
*Zaakceptowano: 10 maja 2021*